

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 4/07-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. augusta 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti Ing. J. M., B., zastúpenej advokátkou Mgr. A. S., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1018/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1018/02 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1018/02 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. M. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je p o v i n n ý uhradiť Ing. J. M. trovy právneho zastúpenia v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne Mgr. A. S., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. I. ÚS 4/07 z 10. januára 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. M., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. A. S., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1018/02.

Sťažovateľka žiadala rozhodnúť nálezom, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1018/02, nariadil okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk a náhradu trov konania.

Zo sťažnosti vyplýva, že proti sťažovateľke ako povinnej sa vedie exekučné konanie na základe návrhu oprávnenej, a to M. (ďalej len „oprávnená“), podaného 28. januára 2002

súdneho exekútora. Sťažovateľka podala 16. júla 2002 námietky proti exekúcii, ktorým okresný súd 2. decembra 2002 nevyhovel. Sťažovateľka 6. februára 2003 požiadala o zastavenie exekučného konania a podľa jej tvrdenia okresný súd dosiaľ o tomto návrhu nerozhodol. Sťažovateľka 30. apríla 2003 uhradila časť vymáhanej sumy. Na zvyšnú sumu podľa tvrdenia sťažovateľky jej bolo „opäť doručené upovedomenie o začatí exekúcie zo dňa 21. 1. 2005“. Sťažovateľka opäť podala „návrh na zastavenie exekúcie zo dňa 14. 2. 2005“, podala tiež „námietky proti upovedomeniu o začatí exekúcie zriadením exekučného záložného práva zo dňa 21. 1. 2005“. Postup okresného súdu považuje sťažovateľka za porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že:

„Príslušný súd sa napriek vážnym dôvodom návrhom sťažovateľky na zastavenie exekúcie zo dňa 14. 2. 2005 a námietkami sťažovateľky zo dňa 15. 2. 2005 nezaoberal, o čom svedčí skutočnosť, že o nich k dnešnému dňu nerozhodol.

So zreteľom na to, že od podaného návrhu na zastavenie exekúcie uplynul značný čas, dňa 20. 7. 2006 bola právnu zástupkyňou sťažovateľky podaná konajúcemu súdu žiadosť o konanie vo veci – Er 1018/02, v ktorom právna zástupkyňa naliehala, aby o návrhu na zastavenie exekúcie bolo rozhodnuté – aby sa vo veci konalo bez zbytočného odkladu. Na túto žiadosť konajúci súd vôbec nereagoval, v dôsledku čoho právna zástupkyňa sťažovateľky bola nútená reagovať už sťažnosťou na prieťahy v konaní zo dňa 20. 9. 2006. (...)

Od dátumu 2. 12. 2002 – od vykonania posledného úkonu súdu vo veci uplynuli takmer 4 roky a súd vo veci prakticky nekonal a to aj napriek podanej žiadosti sťažovateľky o konanie vo veci (urgencia zo dňa 20. 7. 2006). (...)

V odpovedi na sťažnosť zo dňa 11. 10. 2006 podpredsedníčka okresného súdu konštatovala, že vo veci skutočne zistila prieťahy v konaní a sťažovateľke oznámila, že zákonný sudca bol na zistené prieťahy v konaní ako aj na potrebu vo veci konať bez zbytočných prieťahov písomne upozornený. Rovnako prisľúbila, že vec bude ďalej sledovať.

Avšak aj napriek tejto odpovedi súd vo veci nekonal a toho času stále nekoná.

Od 6. 2. 2003 (kedy sťažovateľka podala prvú žiadosť o zastavenie exekučného konania súd bol povinný vo veci konať) – t. j. za takmer 3 roky a 10 mesiacov nebol vo veci konajúcim súdom už urobený žiadny úkon vo veci samej bez ohľadu na urgenciu sťažovateľky zo dňa 20. 7. 2006 a tiež bez ohľadu na sťažnosť sťažovateľky zo dňa 20. 9. 2006.

K dnešnému dňu súd nerozhodol o žiadosti sťažovateľky o zastavenie exekúcie zo dňa 6. 2. 2003, o návrhu sťažovateľky na zastavenie exekúcie zo dňa 14. 2. 2005 ani o námietkach povinnej zo dňa 15. 2. 2005.“

Ústavnému súdu bolo na základe výzvy doručené 30. januára 2007 vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti sťažovateľky, v ktorom sa uvádza:

„(...) navrhujem, aby ústavný súd:

I. nevyhovel návrhu sťažovateľa a rozhodol, že právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces v konaní Er/1018/2002 porušené nebolo.

II. nepriznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

Tunajší súd nemá k dispozícii pôvodný spis Okresného súdu Bratislava II (18 C/108/2000) obsahom ktorého sú skutočnosti potrebné na rozhodnutie o návrhu sťažovateľky.“

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 3. novembra 2006 na ďalšie konanie I. senát ústavného súdu. Dňa 22. januára 2007 skončilo funkčné obdobie sudcovi spravodajcovi, ktorému bola vec ústavným súdom pridelená. Po schválení Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 a prerozdelení vecí novovymenovaným sudcom sa sudkyňou spravodajkyňou v tejto veci stala členka IV. senátu. Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol IV. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľky upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru,

že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci:

- 27. marca 2002 bola okresnému súdu doručená žiadosť súdneho exekútora Ing. Š. M. (ďalej len „súdny exekútor“) o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie smerujúci proti sťažovateľke;

- 11. apríla 2002 okresný súd poveril súdneho exekútora vykonaním predmetnej exekúcie (súdnemu exekútorovi doručené 11. júna 2002);

- 24. júla 2002 boli okresnému súdu postúpené súdnym exekútorom námietky sťažovateľky proti exekúcii (doručené mu 18. júla 2002);

- 29. októbra 2002 okresný súd zaslal súdnemu exekútorovi výzvu, aby mu predložil kópiu obálky, v ktorej mu sťažovateľka zaslala svoje námietky proti exekúcii (doručené 27. novembra 2002);

- 29. októbra 2002 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za konanie o námietkach;

- 2. decembra 2002 bola okresnému súdu doručená odpoveď súdneho exekútora na jeho výzvu z 29. októbra 2002;

- 2. decembra 2002 okresný súd uznesením námietkam sťažovateľky proti exekúcii vedenej pod sp. zn. Er 1018/02 nevyhovel (riadne doručené všetkým účastníkom konania 11. - 12. decembra 2002);

- 20. decembra 2002 sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu z 2. decembra 2002 odvolanie;

- 7. februára 2003 sťažovateľka doručila okresnému súdu žiadosť o zastavenie exekúcie zo 6. februára 2003;

- 15. februára 2005 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky podaný prostredníctvom jej právnej zástupkyne na zastavenie exekúcie sp. zn. Er 1018/02 zo 14. februára 2005;

- 30. júna 2005 bol daný chybný pokyn zákonného sudcu na zaslanie doručeného návrhu na zastavenie exekúcie zo 14. februára 2005 sťažovateľke na vyjadrenie v lehote 15 dní;

- 24. februára 2006 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľky o konanie v tejto veci;

- 6. marca 2007 bol daný opakovaný pokyn zákonného sudcu na doručenie návrhu sťažovateľky na zastavenie konania zo 14. februára 2005 oprávnenej (doručený 15. marca 2007), pretože podľa úradného záznamu pri realizácii pokynu z 30. júna 2005 bol tento omylom doručený sťažovateľke;

- 27. júna 2007 bol spísaný úradný záznam, podľa ktorého sa spis okresného súdu sp. zn. 18 C 108/00 t. č. nachádza na Krajskom súde v Bratislave;

- 27. júna 2007 okresný súd uznesením č. k. Er 1018/02-44, 41 EX 36/02 exekúciu zastavil a uznesenie bolo následne expedované účastníkom konania;

- 18. júla 2007 bolo okresnému súdu doručené odvolanie oprávnenej proti uzneseniu z 27. júna 2007.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03). Toto základné právo sa uplatňuje aj v nútenom výkone súdnych a iných rozhodnutí. V takom druhu civilného procesu je účelom tohto základného práva to, aby sa po vydaní upovedomenia o začatí exekúcie bez zbytočných prietahov uskutočnila exekúcia podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) tak, aby vymáhaný nárok bol čo najskôr, ak tomu nebránia dôvody relatívnej alebo absolútnej neprípustnosti exekúcie, uspokojený.

Otázku existencie zbytočných prietahov aj v exekučnom konaní a porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03, II. ÚS 2/05) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, správania účastníka konania a napokon aj spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom vedeného pod sp. zn. Er 1018/02 je rozhodovanie o návrhoch sťažovateľky na zastavenie exekúcie. Procesný postup okresného súdu v tomto konaní v rámci právomocí zverených mu Exekučným poriadkom je celkovo jednoduchý a nevyžaduje ani obligatórne procesné úkony súdu

(napr. nariadenie pojednávania, vypočutie povinného a pod.). Podľa názoru ústavného súdu dobu trvania rozhodovania okresného súdu o návrhoch sťažovateľky na zastavenie exekúcie zo 6. februára 2003 a zo 14. februára 2005, v súvislosti s ktorými sťažovateľka namietala porušenie v sťažnosti označeného základného práva, nemožno odôvodniť skutkovou zložitou veci. Z právneho hľadiska sa v konaní taktiež nevyskytli také otázky, ktoré by boli dôvodom kvalifikovať vec ako osobitne právne zložitú.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria - správania sťažovateľky - v posudzovanom konaní ústavný súd nezistil žiadne také okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k spomaleniu postupu súdu.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v posudzovanom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup okresného súdu.

Sťažovateľka namietala porušenie označeného základného práva zo strany okresného súdu v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. Er 1018/02 v súvislosti s jeho rozhodovaním o jej návrhoch na zastavenie konania zo 6. februára 2003 a zo 14. februára 2005.

Podľa zistenia ústavného súdu okresný súd o návrhu sťažovateľky na zastavenie konania zo 6. februára 2003 nerozhodol.

Ďalší návrh sťažovateľky na zastavenie konania zo 14. februára 2005 bol okresnému súdu doručený 15. februára 2005 a pokyn na realizáciu prvotných úkonov smerujúcich k rozhodnutiu (zaslanie výzvy oprávnenej na vyjadrenie sa k podanému návrhu a pokyn na predloženie spisu okresného súdu sp. zn. 18 C 108/00) bol zákonným sudcom daný 30. júna 2005. Z úradného záznamu spísaného 6. marca 2007 však vyplýva, že pri realizácii tohto pokynu došlo k omylu, v dôsledku ktorého bol návrh na zastavenie exekúcie doručený sťažovateľke. K samotnej realizácii prvotných úkonov v tejto veci napokon došlo až 6. marca 2007, t. j. po viac ako dvoch rokoch. Okresný súd návrhu sťažovateľky

na zastavenie exekúcie doručenom mu 15. februára 2005 rozhodol uznesením po viac ako dvoch rokoch a troch mesiacoch od jeho doručenia 27. júna 2007 tak, že predmetnú exekúciu zastavil.

Vo vzťahu k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva postupom okresného súdu v konaní o námietkach z 15. februára 2005 ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľky, ktorým malo byť toto konanie iniciované, sa v spise okresného súdu nenachádza, ani ona sama ho v rámci listinných dôkazov k sťažnosti nepredložila, a preto sa ústavný súd touto námietkou nemohol zaoberať.

Za daných skutkových okolností, s prihliadnutím na charakter a účel exekučného konania, skutočnosť, že posúdenie otázky oprávnenosti podaných návrhov na zastavenie exekúcie v rámci exekučného konania je v zásade otázkou právnou, ako aj vzhľadom na uvedenú nečinnosť okresného súdu je potrebné konštatovať, že v konaní došlo k zbytočným priet'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitost'ou veci ani správaním účastníkov konania, ale postupom okresného súdu.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1018/02 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, a preto mu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu v namietanom exekučnom konaní (predovšetkým pri vykonávaní procesných úkonov súvisiacich so zákonnou povinnost'ou okresného súdu predložiť spis v predmetnej veci odvolaciemu súdu s ohľadom

na podané odvolanie oprávnenej proti uzneseniu o zastavení konania z 27. júna 2007, ako aj pri vykonávaní ďalších úkonov, ktoré preň z ďalšieho postupu vo veci vyplynú).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 100 000 Sk z dôvodov uvedených v jej sťažnosti.

Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadostučinenia.

Pri určení jeho výšky ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzal do úvahy všetky skutočnosti prebiehajúceho exekučného konania, ako aj postavenie sťažovateľky (ako povinnej) v tomto konaní, pričom dospel k názoru, že deklarovanie porušenia jej základného práva a príkaz súdu konať bez priet'ahov predstavujú nedostatočný prostriedok nápravy porušenia jej základného práva v danej veci. Preto ústavný súd priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 10 000 Sk.

Ústavný súd považuje priznanú sumu 10 000 Sk za primeranú. Táto suma zohľadňuje tak dĺžku zbytočných priet'ahov v konaní a postavenie sťažovateľky v ňom, ako aj skutočnosť, že v predmetnom konaní aktívne využívala prostriedky na ochranu svojho základného práva.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. A. S. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2006 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti), a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a s § 14 ods. 1 písm. a) a c) a nasl. vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 2 730 Sk, t. j. spolu 5 460 Sk, čo spolu s režijným paušálom 2 x 164 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 5 788 Sk. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 5 788 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. augusta 2007